ΠΕΡΙΦΕΡΕΙΑ ΑΤΤΙΚΗΣ
Αυτοτελής Δ/νση Πολιτικής Προστασίας

ΚΑΤΕΥΘΥΝΤΗΡΙΕΣ ΟΔΗΓΙΕΣ ΚΑΤΑ ΤΗΝ ΑΣΚΗΣΗ ΤΗΣ ΜΕΛΙΣΣΟΚΟΜΙΑΣ για την αποφυγή πρόκλησης δασικών πυρκαγιών

Δεδομένου ότι οι δασικές πυρκαγιές που εκδηλώνονται στην Ελλάδα προκαλούνται πολλές φορές από αμέλεια και/ή υποεκτίμηση του κινδύνου, οι δραστηριότητες και καθημερινές πρακτικές στα πλαίσια των δασικών οικοσυστημάτων θα πρέπει να γίνονται με ιδιαίτερη προσοχή και σε πλήρη συμμόρφωση με τους σχετικούς κανονισμούς, κυρίως όταν ο κίνδυνος πυρκαγιάς προβλέπεται υψηλός.

Όσον αφορά την δραστηριότητα της μελισσοκομίας, το άρθρο 9 της αριθ. 9/2000 Πυροσβεστικής Διάταξης (ΦΕΚ Β' 1459/30-11-2000), προβλέπει τα εξής:

"Το κάπνισμα κυψελών που είναι μέσα σε δάση και δασικές εκτάσεις και σε απόσταση μικρότερη των 300 μέτρων από τις παρυφές των δασών επιτρέπεται μόνον εφόσον :

α.- Γίνει αποψίλωση της βλάστησης του χώρου εγκατάστασης των κυψελών και σε απόσταση τουλάχιστον 5 μέτρων γύρω από τις κυψέλες.

β.- Η ελάχιστη απόσταση του χώρου εγκατάστασης των κυψελών από τα δένδρα και θάμνους είναι τουλάχιστον 10 μέτρων.

γ.- Στον χώρο των κυψελών διατηρείται ικανή ποσότητα νερού (τουλάχιστον 200 λίτρα νερού).

δ.- Στις κυψέλες και σε εμφανή σημείο αναγράφεται το ονοματεπώνυμο, η διεύθυνση και το τηλέφωνο του ιδιοκτήτη.

Ειδικά κατά την αντιπυρική περίοδο επιτρέπεται το κάπνισμα κυψελών μόνο μέχρι τη 12η μεσημβρινή και εφόσον ο δείκτης επικινδυνότητας της περιοχής είναι 1 (μικρή) ή 2 (μέση).

Το κάπνισμα μελισσών που είναι σε κορμούς δένδρων επιτρέπεται εκτός αντιπυρικής περιόδου, μόνον εφόσον επικρατούν κατάλληλες καιρικές συνθήκες, έχουν ληφθεί τα προληπτικά μέτρα της προηγουμένης παραγράφου και έχει ενημερωθεί η αρμόδια Πυροσβεστική Υπηρεσία για το χρόνο της ενέργειας του καπνίσματος."

Επιπροσθέτως, το άρθρο 12 της ίδιας Πυροσβεστικής Διάταξης όπως τροποποιήθηκε με την 9Α/2005 Πυρ/κή Διάταξη (ΦΕΚ Β' 1554), προβλέπει ότι

«Με την επιφύλαξη διατάξεων που προβλέπουν αυστηρότερες ποινές, οι παραβάτες του παρόντος κανονισμού διώκονται και τιμωρούνται σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 458 του Ποινικού Κώδικα.»

Ενημερώνουμε, επίσης, ότι ο χάρτης πρόβλεψης κινδύνου πυρκαγιάς εκδίδεται καθημερινά από τη Γενική Γραμματεία Πολιτικής Προστασίας καθ' όλη τη διάρκεια της αντιπυρικής περιόδου (1η Μαΐου έως 31η Οκτωβρίου) και αναρτάται στην επίσημη ιστοσελίδα της (http://civilprotection.gr/el). Σύμφωνα με τον χάρτη, προβλέπονται οι παρακάτω κατηγορίες κινδύνου πυρκαγιάς:

1. **Χαμηλή (πράσινο χρώμα)**

2. **Μέση (μπλε χρώμα)**
3. **Υψηλή (κίτρινο χρώμα)**
4. **Πολύ υψηλή (πορτοκαλί χρώμα)**
5. **Κατάσταση συναγερμού (κόκκινο χρώμα)**

Ευελπιστούμε στην ευαισθητοποίηση των ασκούντων την τέχνη της μελισσοκομίας και στην ορθή εφαρμογή των κανονισμών προκειμένου να αποφεύγονται κίνδυνοι πρόκλησης πυρκαγιάς.

Ινστιτούτο Μεσογειακών Δασικών Οικοσυστημάτων

Ο μελισσοκόμος, οι δασικές πυρκαγιές και η πρόληψή τους

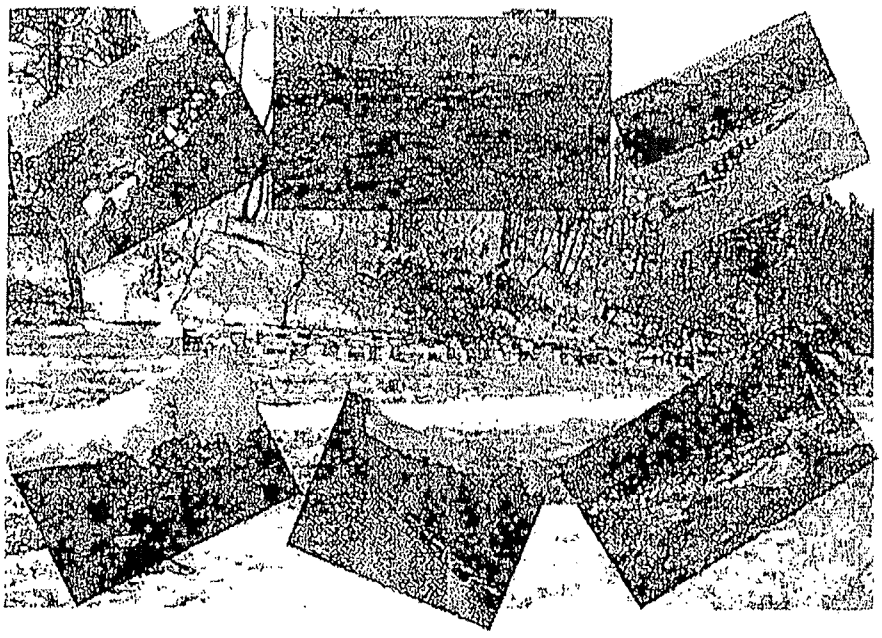

Οι δασικές πυρκαγιές στη χώρα μας αποτελούν ιδιαίτερο πρόβλημα, που προξενεί μεγάλες καταστροφές στο περιβάλλον, αλλά και σημαντικές οικονομικές ζημίες στον αγροτικό κυρίως, πληθυσμό. Ανάμεσα σε εκείνους που βλάπτονται είναι και οι μελισσοκόμοι, καθώς συχνά καταστρέφεται ο χώρος παραγωγής των προϊόντων τους (μέλι, γύρη), ενώ δεν είναι σπάνια και η καταστροφή του ζωϊκού τους κεφαλαίου, των μελισσιών, όταν αυτά βρεθούν στο δρόμο της πυρκαγιάς. Όμως, αν και οι μελισσοκόμοι έχουν κάθε συμφέρον για την αποφυγή των πυρκαγιών, γίνονται μερικές φορές οι ίδιοι υπαίτιοι πυρκαγιάς, καθώς δεν συνειδητοποιούν πόσο εύκολο είναι να γίνουν εμπρηστές από αμέλεια.

Με δεδομένα τα παραπάνω είναι απαραίτητο να έχουν στο μυαλό τους τις παρακάτω βασικές αρχές, ώστε να συμβάλλουν και οι ίδιοι στην πρόληψη των πυρκαγιών, για το καλό το δικό τους, του κοινωνικού συνόλου και του περιβάλλοντος.

Τοποθέτηση των κυψελών

Για την τοποθέτηση κυψελών σε μία δασική περιοχή, εκτός από τα οριζόμενα από τον νόμο (π.χ. απόσταση 25 μέτρα από δρόμο και 35 μέτρα από την τελευταία κατοικία) πρέπει να λαμβάνεται υπόψη και ο κίνδυνος από πυρκαγιά.

Πρέπει να γίνει αντιληπτό ότι η τοποθέτηση κυψελών δίπλα σε δρόμους ή σε στενές αντιπυρικές ζώνες, δυσκολεύει το έργο των πυροσβεστικών δυνάμεων.

Επίσης πρέπει να αναζητούνται θέσεις χωρίς βλάστηση (π.χ. οικόπεδα, ξέφωτα, κλπ.), ώστε, σε περίπτωση πυρκαγιάς, οι κυψέλες να μην εκτεθούν άμεσα στις φλόγες.

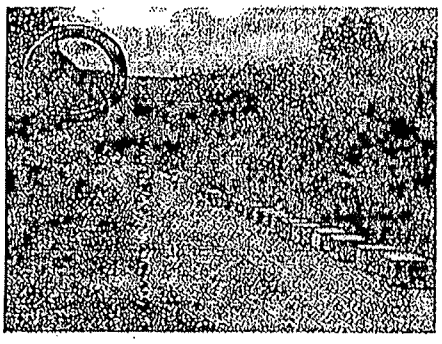

Λάθος τοποθέτηση κυψελών σε δρόμο

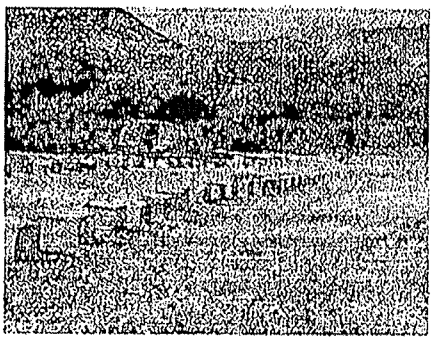

Σωστή τοποθέτηση κυψελών σε χωράφι

Μελίσσια μέσα ή κοντά (απόσταση 300μ.) σε δάση ή δασικές εκτάσεις:

- Θα πρέπει ικανός αριθμός κυψελών του μελισσοκομείου να φέρει ταμπέλα με τα στοιχεία επικοινωνίας του μελισσοκόμου (ονοματεπώνυμο, τηλέφωνο).
- Τα μελίσσια θα πρέπει να τοποθετούνται σε ξέφωτα ή άλλα χέρσα τμήματα και σε κάθε περίπτωση τουλάχιστον 10μ. μακριά από δένδρα ή θάμνους.
- Η χαμηλή βλάστηση κάτω και γύρω από τα μελίσσια διατηρεί την υγρασία καταστρέφοντας τις κυψέλες και δημιουργεί στα σμήνη προβλήματα ρύθμισης της θερμοκρασίας της φωλιάς αλλά και προσανατολισμού. Ταυτόχρονα μεγαλώνει την πιθανότητα εκδήλωσης πυρκαγιάς. Ο μελισσοκόμος λοιπόν θα πρέπει πριν την τοποθέτηση των μελισσιών του να κάνει αποψίλωση της βλάστησης γύρω από τις κυψέλες και σε ακτίνα τουλάχιστον 5μ.

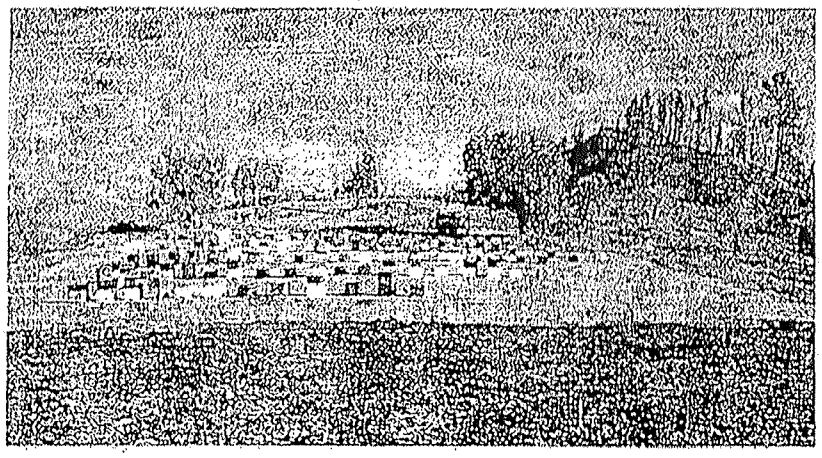

Κυψέλες που γλίτωσαν από πυρκαγιά χάρη στη σωστή τοποθέτησή τους.

- Τα μελίσσια κατά τη συλλογή μελιού χρειάζονται νερό. Η έλλειψη νερού μειώνει τουλάχιστον κατά 30% τις αποδόσεις σε μέλι, ιδιαίτερα στους θυμαρότοπους. Ένας λόγος παραπάνω λοιπόν που πρέπει κάθε μελισσοκόμος να διατηρεί στη θέση του μελισσοκομείου νερό, τόσο για τα μελίσσια του όσο και για την αντιμετώπιση τυχόν εκδήλωσης πυρκαγιάς.
- Οι μελισσοκομικές εργασίες, ιδιαίτερα κατά τις ημέρες που ο κίνδυνος πυρκαγιάς είναι αυξημένος, θα πρέπει να γίνονται το πρωί (07:00-12:00) ή το απόγευμα (18:00-20:00). Πρέπει να αποφεύγονται εργασίες στο μελισσοκομείο όταν ο δείκτης επικινδυνότητας για πυρκαγιές είναι στον βαθμό 3 ή μεγαλύτερος.

Χρησιμοποίηση του καπνού για την επιθεώρηση των μελισσιών

Η χρησιμοποίηση καπνού κατά τις εργασίες στο μελίσσι είναι απαραίτητη. Ο μελισσοκόμος χρησιμοποιεί κυρίως πευκοβελόνες ή κλαδιά από κυπαρίσσι ή άλλη καύσιμη ύλη, την οποία ανάβει σε ειδικό σκεύος που λέγεται καπνιστήρι. Επειδή κατά τη διαδικασία αυτή γίνονται πολλές φορές λάθη, που καταλήγουν στην εκδήλωση πυρκαγιάς, πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεκτικός στο άναμμα, στην χρησιμοποίηση αλλά και στο σβήσιμο του καπνιστηριού, καθ' όλη τη διάρκεια του έτους, ιδιαίτερα όμως τους καλοκαιρινούς μήνες και μάλιστα όταν φυσάει:

- Το άναμμα του καπνιστηριού δεν πρέπει ποτέ να γίνεται στο έδαφος. Το καπνιστήρι πρέπει να ανάβει επάνω στο καπάκι της κυψέλης ή στην καρότσα του φορτηγού.

Σωστό: Άναμμα καπνιστηριού σε καπάκι κυψέλης.

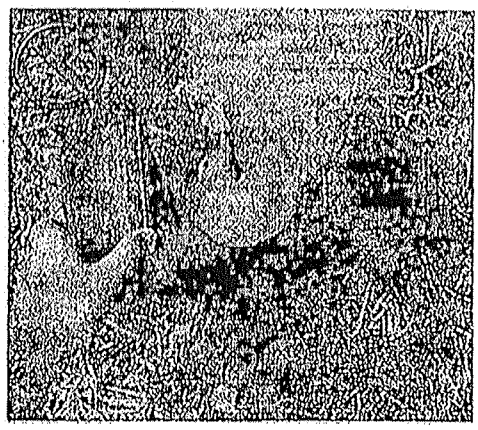

Λάθος: Άναμμα καπνιστηριού σε ξηρή βλάστηση στο έδαφος.

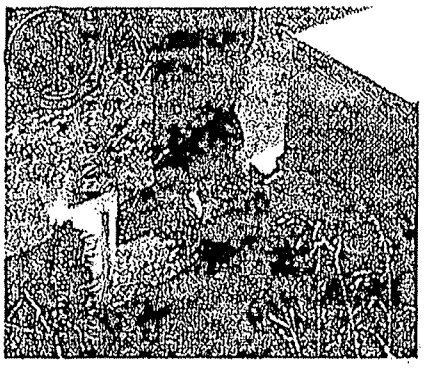

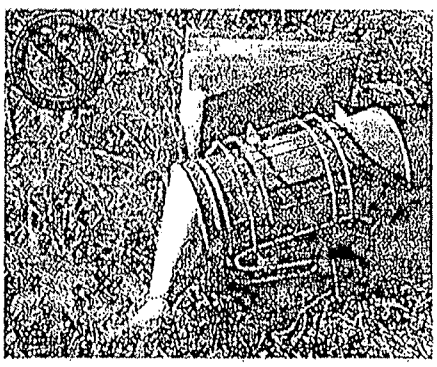

Λάθος τοποθέτηση κατά τη χρήση του καπνιστηριού.

- Κατά τη διάρκεια της εργασίας στα μελίσσια το καπνιστήρι δεν πρέπει να τοποθετείται ποτέ στο έδαφος. Η θερμοκρασία που αναπτύσσεται στον μεταλλικό του σκελετό, είναι μεγάλη και μπορεί να προκαλέσει φωτιά.

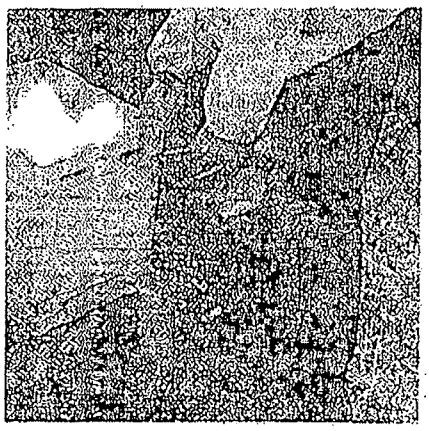

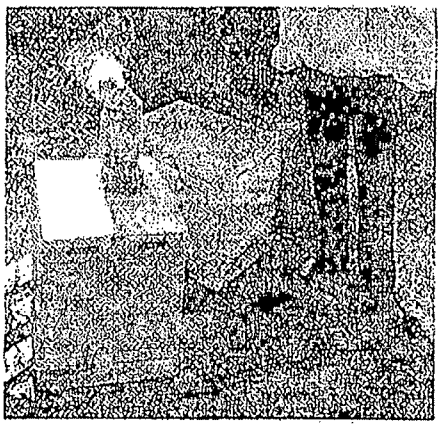

Σωστή τοποθέτηση κατά τη χρήση του καπνιστηριού

- Όταν θα χρειαστεί το καπνιστήρι να συμπληρωθεί με καύσιμη ύλη, ο μελισσοκόμος πρέπει να είναι ιδιαίτερα προσεχτικός κατά το άνοιγμά του. Υπάρχει μεγάλη πιθανότητα με τον αέρα που θα εισέλθει, όταν απομακρυνθεί το καπάκι, τα υπολείμματα της καύσιμης ύλη να δώσουν φλόγα. Ανοίγουμε και

συμπληρώνουμε με καύσιμη ύλη το καπνιστήρι πάντα επάνω στο καπάκι μιας κυψέλης ή στην καρότσα, έχοντας άμεσα διαθέσιμη καύσιμη ύλη και το ξέστρο στο χέρι. Όταν ως καύσιμη ύλη χρησιμοποιούνται πευκοβελόνες ή κυπαρισσόκλαδα, προσθέτουμε στο

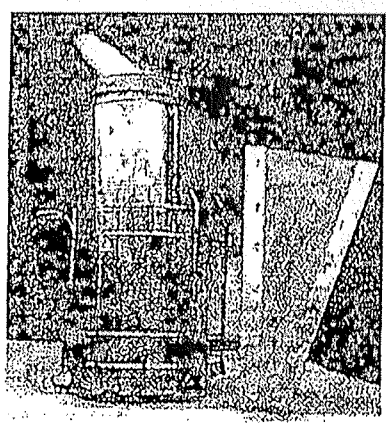

Χαρακτηριστική εικόνα του πόσο μπορεί να θερμανθεί το καπνιστήρι.

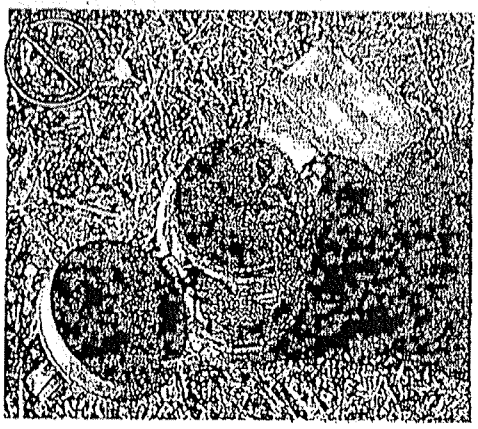

Προσοχή κατά το άνοιγμα του καπνιστηριού για το γέμισμά του.

καπνιστήρι και κουκουνάρια. Μ' αυτό τον τρόπο ο καπνός που βγαίνει είναι χαμηλότερης θερμοκρασίας, το "γέμισμα" έχει μεγαλύτερη διάρκεια και όταν το καπνιστήρι ανοιχτεί για να συμπληρωθεί, υπάρχει μικρότερη πιθανότητα ανάφλεξης.

- Μετά το τέλος των εργασιών κάποιοι μελισσοκόμοι σβήνουν το καπνιστήρι και το παίρνουν μαζί τους, ενώ κάποιοι άλλοι το αφήνουν στο χώρο του μελισσοκομείου. Και στις δύο περιπτώσεις το καπνιστήρι πρέπει να σβήνει καλά με όλες τις προφυλάξεις, για την αποφυγή πρόκλησης πυρκαγιάς.
- Σε καμιά περίπτωση το καπνιστήρι δεν πρέπει να αφήνεται αναμμένο στο μελισσοκομείο έστω κι αν έχει κλειστεί το στόμιό του με πράσινα φύλλα.

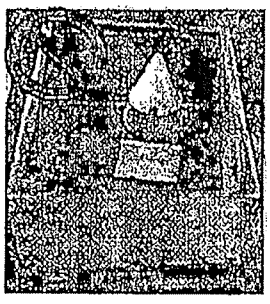

Τρόποι σβησίματος του καπνιστηριού:

1. άδειασμα του περιεχομένου σε μεταλλικό κάδο και σβήσιμο με νερό
2. σκάψιμο του χώματος, σε σημείο χωρίς χαμηλή βλάστηση, χόρτα ή δέντρα, άδειασμα του καπνιστηριού και σβήσιμο με νερό. Σ' αυτήν την περίπτωση μπορούμε στο τέλος να σκεπάσουμε με χώμα τα αποκαΐδια.

Σε κάθε περίπτωση ο μελισσοκόμος πρέπει να έχει νερό μαζί του, όταν πηγαίνει στο μελισσοκομείο του, ώστε να μπορεί να αντιμετωπίσει άμεσα, οποιοδήποτε ατύχημα. Ένας γεωργικός ψεκαστήρας σε καλή κατάσταση και γεμάτος νερό, είναι η προτεινόμενη λύση.

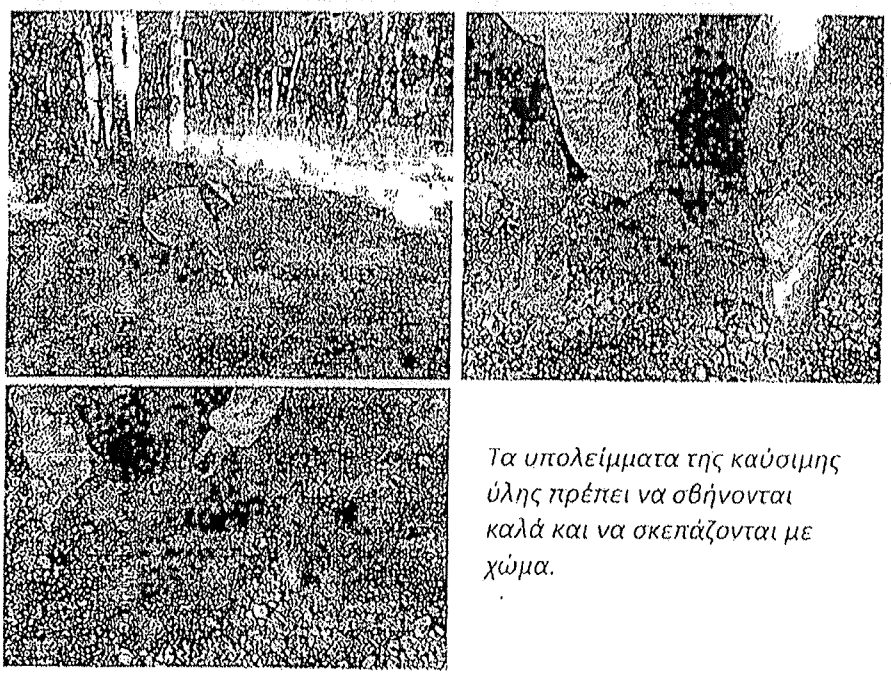

Τα υπολείμματα της καύσιμης ύλης πρέπει να σβήνονται καλά και να σκεπάζονται με χώμα.

Αναγγελία πυρκαγιάς

Αν για οποιοδήποτε λόγο μια εστία φωτιάς ξεφύγει από το έλεγχο, ανεξάρτητα από το αν είναι υπεύθυνος ο μελισσοκόμος ή κάποιος άλλος, πρέπει αμέσως να ειδοποιηθεί η Πυροσβεστική Υπηρεσία στον αριθμό **199**, ή/και η Δασική Υπηρεσία στον αριθμό **1591**, πριν ξεκινήσει από τον ίδιο προσπάθεια για έλεγχο της φωτιάς. Η έγκαιρη κινητοποίηση μειώνει δραστικά τις πιθανότητες ανεξέλεγκτης πυρκαγιάς.

Έργο: «Συμβολή στην πρόληψη των δασικών πυρκαγιών με τη μεθοδολογία INCA»

- **ΥΠΕΝ – Πράσινο Ταμείο**
  Γενική Διεύθυνση Ανάπτυξης και Προστασίας Δασών και Αγροπεριβάλλοντος
- **ΕΛΓΟ «ΔΗΜΗΤΡΑ» - Ινστιτούτο Μεσογειακών Δασικών Οικοσυστημάτων**
  Τέρμα Αλκμάνος, ΤΚ 11528, Αθήνα
  Ιστότοπος: http://www.fria.gr/
  Συντάκτες : Δρ. Γαβριήλ Ξανθόπουλος –
  Δρ. Σοφία Γούναρη – Κωνσταντίνος Καούκης (M.Sc.)
  Τηλ. +30-210-7784240 email: sgounari@fria.gr

ΕΚΤΥΠΩΣΗ ΒΙΒΛΙΟΔΕΣΙΑ ΕΘΝΙΚΟ ΤΥΠΟΓΡΑΦΕΙΟ